Μετά την Αριστερά

Του **Δημήτρη Μπελαντή**

1. Τέλος της Αριστεράς, συνέχιση των αγώνων κατά του καπιταλισμού

Τι έχει μείνει από την έννοια της Αριστεράς στην Ελλάδα και την Ευρώπη; Η Αριστερά ως έννοια δεν εκπροσωπεί, πλέον, στο σήμερα την μαζικοποίηση και την μεγιστοποίηση ούτε των αγώνων για την αντικαπιταλιστική ανατροπή ούτε καν την μαζικοποίηση των αγώνων για μια φιλολαϊκή κοινωνική αναδιανομή. Τίποτε δεν έχει μείνει από την «Αριστερά», όπως υπήρχε και όπως οριζόταν ως το 2008 ή το 2010 περίπου στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Συντρίμμια και θρύψαλα.
Η συμβολή ιδίως του ΣΥΡΙΖΑ στην απαξίωση της Αριστεράς υπήρξε καθοριστική. Καθοριστική σε ευρωπαϊκή κλίμακα , αν όχι και παγκόσμια: το Μπλόκο της Αριστεράς στην Πορτογαλία , οι Ποδέμος στην Ισπανία ακολούθησαν κι αυτοί την ίδια πορεία, ενώ ο Κόρμπυν, παρά τον ταξικότερο λόγο του, δεν μας εμπνέει καμία εμπιστοσύνη και το γερμανικό Die Linke ακόμη λιγότερο.

Μέχρι το 2010 περίπου, οι δυτικές κοινωνίες ή έστω η μεγάλη πλειοψηφία τους χρησιμοποιούσαν τον όρο «Αριστερά» για να προσδιορίσουν την κλασσική ή και την φιλελεύθερη πια σοσιαλδημοκρατία (υπό την έννοια της κλασσικής αναδιανεμητικής σοσιαλδημοκρατίας τύπου Όλαφ Πάλμε, δηλαδή του παλιού σουηδικού μοντέλου μοντέλου, ή Βίλλυ Μπραντ (ρηνανικός καπιταλισμός), ή της επιλεκτικής φιλελεύθερης σοσιαλδημοκρατίας τύπου Μπλαίρ και Σρέντερ), καθώς, δευτερευόντως πια μετά το «1989», και τα ΚΚ, την κομμουνιστική/ κομμουνιστογενή Αριστερά ή και την συνήθως τροτσκιστική Άκρα Αριστερά.Ειδικά στην Ελλάδα, λόγω του Εμφυλίου αλλά και της ιδιομορφίας του φαινομένου ΠΑΣΟΚ, συνήθως ως Αριστερά οριζόταν η κομμουνιστογενής και μόνο (η προερχόμενη από το ιστορικό ΚΚΕ, δηλ. το ΚΚΕ και το ΚΚΕ Εσωτερικού, μετά ο Συνασπισμός κλπ), καθώς και η «αντικαπιταλιστική» ή επαναστατική .Αναλυτικά λάθος, καθώς η σοσιαλιστική Αριστερά (ΠΑΣΟΚ) υπήρξε μια αναδιανεμητική παράταξη υπέρ του λαού ως τις αρχές της δεκαετίας του 1990, και, άρα, ήταν η Πρώτη Φορά Αριστερά, εντός του συστήματος πάντοτε(σχετικό και το πρόσφατο βιβλίο του Βασίλη Ασημακόπουλου για το ΠΑΣΟΚ). Όμως, και το ΠΑΣΟΚ από μόνο του χρησιμοποιούσε κυρίως τον όρο «σοσιαλισμός», αντιπαρατασσόμενο στην «παραδοσιακή Αριστερά», σαν να σεβόταν τον κληρονομημένο καταμερισμό των συμβόλων.

Η εμπειρία της μετεξέλιξης και συρρίκνωσης του ΠΑΣΟΚ καθώς και της καπιταλιστικής μετεξέλιξης ΣΥΡΙΖΑ τελείωσε αυτό το κεφάλαιο σε όλη την Ευρώπη. Πιθανότατα οριστικά.

Σήμερα, η σοσιαλδημοκρατία και τα ΚΚ βασικά δεν υπάρχουν διεθνώς ή είναι σε κατακόρυφη πτώση-ακόμη και αυτό το κάποτε κραταιό γερμανικό SPD. Το κόμμα του Μιτεράν έχει διαλυθεί ουσιαστικά, ενώ του Μαρσαί είναι ένα μετριοπαθές γκρουπούσκουλο. Φυτρώνουν διάφορα νέου τύπου πράσινα και σοσιαλδημοκρατικοφανή κόμματα όπως λ.χ. το ΜΕΡΑ25. Επίσης, αναπτύσσονται δεξιόστροφα ή απολίτικα λαϊκιστικά κόμματα που απορροφούν δυνάμεις που άλλοτε ψήφιζαν από ταξικό πρίσμα την Αριστερά. Σε όλη την Ευρώπη, επιβιώνει ως σχετικά μαζικό κομμουνιστικό κόμμα και με κάποιαν υπολογίσιμη εκλογική απήχηση, από τα παλιά ΚΚ, **μονάχα το ΚΚΕ** , και αυτό για ιδιαίτερους ιστορικούς λόγους, αλλά και λόγω της παρέμβασής του στους κοινωνικούς αγώνες, επιβιώνει σε περιορισμένα αλλά όχι περιθωριακά επίπεδα. Ορισμένα κόμματα με κομμουνιστογενή ή και αντικαπιταλιστική παράδοση έγιναν καθαρά σοσιαλφιλελεύθερα ή καθεστωτικά με την χειρότερη δυνατή έννοια (ΣΥΡΙΖΑ, Δημοκρατικό Κόμμα στην Ιταλία-πρώην PCI , Μπλόκο της Αριστεράς στην Πορτογαλία, ΚΚ Πορτογαλίας) , ενώ ορισμένα αριστερά κόμματα , αμιγώς κινηματογενή, όπως οι Ποδέμος, ενσωματώθηκαν πλήρως στον κυβερνητισμό και την διαχείριση. Υπάρχουν, ακόμη, κάποια σχετικά αξιοπρεπή αριστερά κόμματα όπως αυτό του Μελανσόν, αλλά σε καθοδική πορεία.

Οι προσπάθειες των οργανώσεων και τάσεων της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς να επενδύσουν επεκτατικά και «ψευδοηρωϊκά» πάνω σε μια διαστολή και κατάχρηση της έννοιας της «κομμουνιστικής Αριστεράς», του «κομμουνισμού» και της «εργατικής τάξης» έχουν κυρίως συμβολικό και μεταφυσικό χαρακτήρα: δεν έχουν σχέση ούτε με το (σχεδόν ανύπαρκτο) ακούμπισμά τους πάνω στην υπαρκτή εργατική τάξη ή άλλα λαϊκά στρώματα ούτε με την (μη) πραγματική συστηματική επαφή τους με ανατρεπτικά ή επαναστατικά ρεύματα στην εργατική τάξη και τον λαό.
Ουσιαστικά, αυτές οι οργανώσεις , και σε ένα βαθμό και το ΚΚΕ ή ο ΣΥΡΙΖΑ , με διαφορετικό τρόπο ο καθένας λειτουργούν ως αυτοαναπαραγόμενοι γραφειοκρατικοί μηχανισμοί, οι οποίοι χρησιμοποιούν συλλογικές μνήμες, ιστορικότητες, αγωνιστικές παραδόσεις, με τα οποία πια μικρή ή και καμία σχέση δεν έχουν, υπό την έννοια των ***«ομοιωμάτων»*** (**Simulacra**) του Γάλλου φιλοσόφου Ζαν Μπωντριγιάρ. Πίσω από τα «αριστερά» κόμματα και την ρητορική τους υπάρχουν ενδεχομένως κάποιες εναπομείνασες σχέσεις εκπροσώπησης, πάρα πολύ ασταθείς και χαλαρές, αλλά από την σκοπιά της πραγματικής οργάνωσης για τον σοσιαλισμό δεν υπάρχει σχεδόν τίποτε (αυτή είναι και η έννοια του «ομοιώματος» στον Μπωντριγιάρ, ***το ομοίωμα (simulacrum) αποκρύπτει ότι πίσω του δεν υπάρχει ως σημασία και ως περιεχόμενο τίποτε***) . Δεν είναι όλα το ίδιο, αυτό θα ήταν ισοπεδωτικό ως παρατήρηση : ο ΣΥΡΙΖΑ είναι ένα σοσιαλφιλελεύθερο κρατικό κόμμα-κόμμα καρτέλ με βοναπαρτικά χαρακτηριστικά , το ΚΚΕ ένα κόμμα γραφειοκρατικό κομμουνιστικό, με μια υπαρκτή τάση οργάνωσης τομέων του ταξικού εργατικού κινήματος (το μόνο), με μια άλλοτε θετική και άλλοτε αρνητική/θεολογική επιμονή στην διεκδίκηση της Ιστορίας του, αλλά και με έναν βαθύ φόβο προς τα «άλματα», η Άκρα χώρος όπου συγκατοικούν πραγματικοί κοινωνικοί αγωνιστές μαζί με μικρογραφειοκρατίες και παράγοντες, επίσης χώροι πολύ συντηρητικοί αλλά και με συστηματικά πια «φιλελεύθερα» ανοίγματα στον δικαιωματισμό.

Όλα όμως αυτά τα σχήματα υπερχρησιμοποιούν σχήματα του παρελθόντος, μνήμες και παλιές διαχωριστικές, που ούτε τα εκπροσωπούν ούτε ουσιαστικά τους ανήκουν. Πίσω από τα σούπερ μάρκετ ή έστω τις αγορές των ιδεών και των συμβόλων, έχουν μείνει είτε μεγάλοι καθεστωτικοί μηχανισμοί είτε μικρά σχήματα που «διαχειρίζονται» γραφειοκρατικά μια υπαρκτή ή ανύπαρκτη περιουσία τους, χώροι καθρέφτες του παλιού εαυτού τους. Ο διασταλτικός τρόπος χρήσης ιδίως της έννοιας του «κομμουνισμού» από τις οργανώσεις αυτές δεν έχει σχεδόν τίποτε το γόνιμο.

Έχει νόημα να συνεχίσουμε να διεκδικούμε την «Αριστερά» από τους καθεστωτικούς του ΣΥΡΙΖΑ και τους μικρογραφειοκράτες ηγέτες της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς; (το ΚΚΕ ούτως ή άλλως δεν χρησιμοποιεί αυτήν την έννοια για να αυτοπροσδιορισθεί) ; ***Κατά την γνώμη μας, όχι : θα διεκδικούσαμε αυτό που φαινομενικά μας ενώνει στο παρόν, ακόμη και με τον ΣΥΡΙΖΑ, , παρά αυτό που θα μας διαχώριζε στο παρελθόν*** . Στις κοινωνίες του 2020, ως «Αριστερά» καταγράφεται κάτι το εξουσιαστικά κυνικό και ιδιοτελές που αξιοποιεί την ρητορική περί κοινωνικής δικαιοσύνης ή περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων για να διαχειριστεί τον καπιταλισμό ή, εναλλακτικά, κάτι το πολύ δογματικό και σεχταριστικό που διεκδικεί ορισμένα «σύμβολα» και μόνο, για να υπάρχει σε μια μικροαγορά πολιτικών συμβολικών εμπορευμάτων.

2.Η ταξική πάλη μετά την «Αριστερά» και η συνεχής διεκδίκηση του σοσιαλισμού/κομμουνισμού.

Το τέλος της «Αριστεράς» ως τωρινής λειτουργικής έννοιας για το εργατικό και τα άλλα κοινωνικά κινήματα *δεν σημαίνει την εγκατάλειψη της αναφοράς στην Ιστορία των λαϊκών κινημάτων κατά του καπιταλισμού και της κοινωνικής αδικίας*. Η ιστορικότητα της Αριστεράς και του σοσιαλισμού και κομμουνισμού ως πεδίων αγώνων κατά του καπιταλισμού και με σκοπό την ανατροπή του ή έστω την φιλολαϊκή του διαμόρφωση μας ανήκει-και δεν ανήκει στον ΣΥΡΙΖΑ και τους ομοίους του – και δεν σκοπεύουμε να την απαρνηθούμε. Δεν θεωρούμε όμως ότι η έννοια της «Αριστεράς» είναι χρήσιμη *για το Σήμερα*, για την παρούσα φάση της πάλης των τάξεων. Έχει μετασχηματισθεί αρνητικά, χάνοντας , κατά κανόνα, κάθε λαϊκό και αντισυστημικό περιεχόμενο. Ακόμη και αν στην συνείδηση των ανθρώπων στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς δεν σήμαινε πια κατά κανόνα κάτι το αντισυστημικό, σήμαινε, πάντως, μια τάση μεταφοράς πόρων και εξουσίας από τους δυνατούς στους αδύναμους. Σήμερα, δεν σημαίνει πια κάτι τέτοιο : είναι η μια δογματική εμμονή στο παρελθόν ή κυρίως μια δόλια καπιταλιστική διαχείριση των συμβόλων, που στηρίζεται στο επιδοματικό κράτος, στον νεοφιλελευθερισμό, στην κατάχρηση των «δικαιωμάτων» και στην συνεργασία με τον καπιταλισμό/ ιμπεριαλισμό και σφετερίζεται αυτήν την παράδοση αγώνων. Από ορισμένες απόψεις, η αστική Αριστερά είναι πιο κοντά στην ιδεολογία της καπιταλιστικής διεθνοποίησης και παγκοσμιοποίησης από ό,τι η αστική Δεξιά.

Αντίθετα, οι έννοιες του σοσιαλισμού και του κομμουνισμού και είναι παλιότερες από την «αριστερά» μέσα στο εργατικό κίνημα . Αξίζει να θυμίσουμε εδώ ότι η «Αριστερά» (έννοια παρμένη από την Γαλλική Επανάσταση) δεν χρησιμοποιείται ως έννοια ως το Λαϊκό Μέτωπο, το 1935, ούτε από τα ΚΚ ούτε από την σοσιαλδημοκρατία, τους δύο δηλαδή οργανωτικούς και πολιτικούς πόλους του μαρξισμού. Αναφέρεται και χρησιμοποιείται σε συνάφεια με τα προοδευτικά κοινωνικά αστικά κόμματα, όπως, ιδίως, το Ριζοσπαστικό Κόμμα στην Γαλλία. Στην Γαλλία του β΄μισού του 19ου αιώνα, οι μαρξιστές ορίζονται ως «αριστεροί» , μόνο όταν, όπως ο Ζωρές, προσεγγίζουν ή συμμαχούν με τους Ριζοσπάστες κατά της συντηρητικής Δεξιάς και Ακροδεξιάς (υπόθεση Ντρέυφους) . Στον Λένιν και τον μαρξισμό της Τρίτης Διεθνούς, η έννοια της «Αριστεράς» προσδιορίζει μόνο την εξτρεμιστική ή μαχητική πτέρυγα ενός μαρξιστικού κόμματος και τίποτε παραπάνω («Αριστερά» των Μενσεβίκων, του ΚΚ Γερμανίας κλπ). Βεβαίως, μετά τα Λαϊκά Μέτωπα, η έννοια διευρύνεται ποσοτικά και ποιοτικά, προσδιορίζει πια μια τάση μαζικοποίησης και λαϊκοποίησης των μαρξιστικών κομμάτων, πράγμα που συνεχίστηκε, κυρίως ρεφορμιστικά ή σε κάποιες περιπτώσεις, βασικά εκτός Δύσης, και επαναστατικά, ως και την δεκαετία του 1980.
Όμως, στην εποχή μας, δεν ισχύει πιά. Οι έννοιες του σοσιαλισμού κι κομμουνισμού είναι βαθύτερες σε περιεχόμενο αλλά και ιστορικά διαρκέστερες. Είναι σημαντικότερες και από τον «αντικαπιταλισμό», που βασικά δηλώνει μια άρνηση και μόνο και που μπορεί να ανευρεθεί και σε ακροδεξιά ακόμη σχήματα. Ουσιαστικά , όσον αφορά τον σοσιαλισμό-κομμουνισμό, πρόκειται για έννοιες προγενέστερες, με την έννοια του κολλεκτιβισμού και της κοινωνικής δικαιοσύνης και ισότητας, ακόμη και από τον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής.

Δεν είμαστε πια με την Αριστερά, είμαστε με τις ιδέες μιας κοινωνίας δικαιοσύνης και ισότητας, σοσιαλιστικής και κομμουνιστικής. Αναγνωρίζουμε ότι αυτές οι έννοιες είναι επίσης φθαρμένες και πρέπει να ξαναπροσδιοριστούν ριζικά στο φως του 20ου αιώνα και κυρίως στο φως της εποχής μας.

Δεν αρκεί, όμως, να εγκαταλείψουμε την «Αριστερά», για να πάμε στον σοσιαλισμό και τον κομμουνισμό με έναν τρόπο αφηρημένο και ιδεοληπτικό . Οι έννοιες αυτές είναι από αντικαπιταλιστική άποψη πιο αξιόπιστες και πιο μόνιμες από την «Αριστερά». Και για έναν λόγο ακόμη. Η «Αριστερά» είναι μια έννοια που όχι μόνο δεν έχει σχέση πια με την πάρελθούσα της χρήση αλλά είναι και γέφυρα των «αντικαπιταλιστικών δυνάμεων» και κινημάτων με την ιδεολογία της παγκοσμιοποίησης, τον κοσμοπολιτισμό, την αταξική δικαιωματοκρατία, τον σοσιαλφιλελευθερισμό, την διάρρηξη της ταξικής ενότητας, τον πολυκεντρικό και υβριδικό χαρακτήρα του κοινωνικού. Σπάζοντας την γέφυρα με την έννοια της «Αριστεράς» , κάνουμε ένα πρώτο βήμα να σπάσουμε την γέφυρα και με αυτόν τον χώρο, μέσω του οποίου ασκείται μια σοβαρή επίθεση και πίεση από το διεθνοποιημένο κεφάλαιο και τους εκπροσώπους του. Όμως, και οι έννοιες αυτές , του σοσιαλισμού-κομμουνισμού, δεν αποτελούν , από μόνες τους και χωρίς τον αναστοχασμό, πανάκεια.

Οι έννοιες αυτές δεν είναι τόσο ταυτισμένες με τον καπιταλισμό και την μεταμοντέρνα φιλελεύθερη σκέψη του σήμερα , όσο η «Αριστερά». Αυτή είναι η θετική τους όψη. Δεν είναι, όμως, άφθαρτες έννοιες. Ακόμη και σήμερα μια βασική απώθηση των ανθρώπων προς τον κομμουνισμό ειδικά είναι ***η σοβιετική εμπειρία, αυτό που κάποιοι ορίζουν ως το «Εκεί που οικοδομήθηκε ο Σοσιαλισμός».*** Ορισμένοι φίλοι και σύντροφοι νομίζουν ότι οι άνθρωποι επιθυμούν να ξαναζήσουν κάτι σαν τον σοβιετικό «κομμουνισμό», επειδή εκεί, ιδίως από το 1960 και μετά (δηλαδή στην περίοδο που οι ίδιοι λοιδωρούν ως «ρεβιζιονιστική», αντισταλινική κλπ) υπήρχαν σοβαρά κοινωνικά δικαιώματα και ορισμένα βασικά υλικά αγαθά σε επάρκεια, που σε μεγάλο βαθμό χάθηκαν με την «καπιταλιστική παλινόρθωση» στην Ανατολική Ευρώπη.. Χωρίς καθόλου να υποτιμούμε αυτήν την βιοτική και επιβιωτική διάσταση, δεν πιστεύουμε καθόλου ότι οι άνθρωποι θα δήλωναν κάτι τέτοιο, αν ένα καθεστώς σαν του «Υπαρκτού Σοσιαλισμού» μπορούσε όντως να επιστρέψει, αν αυτή η εικόνα δεν ήταν απλώς μια ψυχική παρηγοριά . Οι άνθρωποι του 21ου αιώνα μπορεί να ζουν σε μια «εικονική ελευθερία» αλλά καθόλου δεν θα την αντέλλασσαν με ένα καθεστώς χωρίς πολιτικά και ατομικά δικαιώματα και με ένα καθεστώς συνεχών παραβιάσεων ή και ανυπαρξίας μιας σοσιαλιστικής νομιμότητας. Αυταπάτη. Και γιατί αποτελεί σοσιαλιστική αξία το να μπορεί το κράτος να σε συλλάβει όποτε θέλει, χωρίς κανέναν συνταγματικό και πραγματικό περιορισμό, στις τέσσερις η ώρα το πρωί ; Στο όνομα της «όξυνσης της πάλης των τάξεων»;

3. Τα ταξικά περιεχόμενα χωρίς δογματικά στερεότυπα

Διεκδικώντας έναν χώρο **για τον σοσιαλισμό και τον κομμουνισμό του 21ου αιώνα**, πρέπει να κάνουμε ορισμένες παραδοχές. Χωρίς αυτές, δεν μπορεί να γίνει απολύτως τίποτε.

1η παραδοχή. Ο κύκλος του ιστορικού κομμουνισμού του 20ου αιώνα έχει κλείσει. Ο κύκλος των κλασσικών επαναστάσεων κι αντεπαναστάσεων, από το 1789 ως το 1989, έχει κλείσει. Αν ανοίξει ένας νέος κύκλος σοσιαλιστικών ανατροπών, αυτός θα αξιοποιήσει μεν τις παλιές ανατρεπτικές γνώσεις, θεωρίες και σοσιαλ-κομμουνιστικές, μαρξιστικές ή και αναρχικές ακόμη παραδόσεις, επαναδιατυπωμένες και επαναστοχασμένες πάνω **στις σύγχρονες συνθήκες** , αλλά θα έχει πρωτότυπα χαρακτηριστικά, δεν θα είναι αντιγραφή του 1871 ή του 1917 ή του 1945 ή του 1968. **Νισάφι πια με το «νέο ΕΑΜ» , τον «νέο ΔΣΕ», την «νέα Οκτωβριανή Επανάσταση», τα «Πολυτεχνεία της Γενιάς μας» κλπ Ακόμη παραπάνω, θα πρέπει να σκεφτούμε πάνω στους λόγους που το σοβιετικό μοντέλο, παρά την γιγαντιαία λαϊκή και κοινωνική προσπάθεια που έγινε και στην Ρωσία και όπου αλλού το μοντέλο αυτό εφαρμόστηκε, έστω με πολύ σημαντικές παραλλαγές (πχ Κίνα) , απέτυχε οικτρά.** Και δεν απέτυχε το «1989» : η αποτυχία του φτάνει στην δεκαετία του 1920, ενώ πολλές βάσεις του ήταν από την αρχή εσφαλμένες και σε λάθος κατεύθυνση και εξαρχής λανθασμένα μεταφέρθηκαν από τη Σοβιετική Ρωσία σε όλο το διεθνές κίνημα (πχ «πάνσοφο» Κόμμα Νέου Τύπου, ταύτιση του Συνειδητού βασικά με το Κόμμα, απουσία θεωρίας για την σοσιαλιστική δημοκρατία ή και σαφής άρνησή της , προτεραιότητα των παραγωγικών δυνάμεων και της τεχνοκρατίας δηλ. οικονομισμός και παραγωγισμός , επανάσταση από τα πάνω κλπ). Με το

όνομα του «σοσιαλισμού/κομμουνισμού» και πάνω σε αυτό χτίστηκαν με ψευδεπίγραφο τρόπο ανελεύθερα και καταπιεστικά εκμεταλλευτικά καθεστώτα, που κατέστησαν απωθητικές τις έννοιες του σοσιαλισμού και του κομμουνισμού, παρά την ενίσχυση κάποιων κοινωνικών δικαιωμάτων, ιδίως μετά τον πόλεμο, παρά την περηφανή νίκη της ΕΣΣΔ πάνω στον ναζισμό και πολλά άλλα . ***Από μια άλλη σκοπιά, απέτυχε, όμως, και το σοσιαλδημοκρατικό μοντέλο***, που και αυτό σε σημαντικό βαθμό στηρίχτηκε στον Ψυχρό Πόλεμο και σε έναν πολύ καλύτερο ταξικό συσχετισμό υπέρ του εργατικού κινήματος. Ένα μοντέλο για τριάντα περίπου χρόνια (1945-1975) φιλεργατικό, το οποίο, όμως, συνδέθηκε με την καταστροφή των επαναστατικών παραδόσεων, την καταστολή επαναστατικών εγχειρημάτων, τον καταναλωτισμό και την «μαζικοποίηση» της εργατικής τάξης, και την ιμπεριαλιστική καταλήστευση του Τρίτου Κόσμου.

2η παραδοχή. Το άνοιγμα ενός νέου κύκλου ανατροπών, ακόμη γενικότερα η ιστορική δυνατότητα μιας σοσιαλιστικής ανατροπής του καπιταλισμού, είναι ιστορικό ενδεχόμενο αλλά όχι νομοτέλεια. Είναι αρκετά πιθανό να μην συμβεί, να μην μπορέσει να επέλθει, και ο κόσμος να κινηθεί προς την βαρβαρότητα και προς τον πόλεμο. Μπορούμε να αγωνιστούμε και να αξιοποιήσουμε τις αντιφάσεις και δυσκολίες του κυρίαρχου συστήματος, αλλά δεν έχουμε καμία βεβαιότητα με το μέρος μας. Ούτε ισχύουν οι απόψεις που λένε ότι ζήσαμε τον «Ανώριμο Σοσιαλισμό», και τώρα θα έρθει κάποια στιγμή σίγουρα «ο ώριμος Σοσιαλισμός». Έχουμε τις αντιφάσεις και δυσκολίες, την αποτυχία του καπιταλιστικού συστήματος να απαντήσει στις ριζικές ανθρώπινες ανάγκες και την υποκειμενικότητά μας. Τίποτε παραπάνω. Αν καταρρεύσει, χωρίς να μετασχηματισθεί θετικά, ο καπιταλισμός ή αν αντικατασταθεί από ένα άλλο σύστημα ταξικής κυριαρχίας, θα είναι κάτι που έχει ήδη ξανασυμβεί (π.χ.πτώση Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας κι άφιξη «βαρβάρων» φυλών), και που οι μαρξιστές το υποτίμησαν πάντοτε ως δυνατότητα-αν και ο Τρότσκυ ακουμπά αυτό το ζήτημα στο κείμενό του «Για την Υπεράσπιση του Μαρξισμού» στα 1939-1940. Με την διαφορά ότι αυτήν την φορά θα πρόκειται μάλλον βέβαια και για το τέλος του ανθρώπινου πολιτισμού.Σε κάθε περίπτωση, θα άξιζε να αγωνιζόμαστε κατά της καπιταλιστικής αδικίας και υπέρ των καταπιεζόμενων και αδικούμενων τάξεων καθώς και κατά της ιμπεριαλιστικής βαρβαρότητας, **ακόμη και αν είχαμε την βεβαιότητα ότι ο καπιταλισμός είναι μη ανατρέψιμος.**

3η παραδοχή. Το εργατικό κίνημα στην Δύση , αλλά σε μεγάλο βαθμό και διεθνώς, έχει υποστεί τις τελευταίες δεκαετίες, μετά την δεκαετία του 1970, και ιδίως μετά το «1989» μια μεγάλη στρατηγική ήττα. Στο επίπεδο της επαναστατικής συνείδησης και του κοινωνικού πολιτισμού , αυτή η ήττα είναι, ειλικρινά, χωρίς προηγούμενο και μετράει τουλάχιστον τέσσερις δεκαετίες, από την απόσυρση των κινημάτων του Μάη 1968 και πιο πάγια από το «1989» . Κανείς στην Αριστερά, την συνεπή ή την «προδοτική», δεν συζητά σοβαρά και ειλικρινά πάνω σε αυτήν την εξέλιξη κλίμακας, την οποίαν καθόλου-δυστυχώς- δεν ήραν τα κινήματα κατά της παγκοσμιοποίησης, παρά την όποια θετική τους αξία, ή τα πολύ διαφορετικά μεταξύ τους «αριστερά» κυβερνητικά πειράματα (με πραγματικές θετικές

πλευρές στην Λατινική Αμερική, σκέτα αστικά διαχειριστικά πειράματα στην Ευρώπη) .

Παρά τις όποιες δυνατότητες αμφισβήτησης υπάρχουν και αντικειμενικά κινούνται σήμερα, δεδομένου ότι καμία κοινωνία δεν είναι στάσιμη και δεν είναι στεγανή σε συγκρούσεις , στην μαζική συνείδηση των δυτικών κοινωνιών **και η προλεταριακότητα ως συνθήκη και ως βίωμα (με την πιθανή εξαίρεση των μεταναστών εργατών, ορισμένων κατώτερων στην ιεραρχία εργατικών στρωμάτων και του πρεκαριάτου) και πολύ παραπάνω η ιδέα της επαναστατικής αλλαγής είναι εξαιρετικά μακρυά από την μέση κοινωνική συνείδηση, αποτελούν μια εκδοχή «παραδοξότητας» σε σχέση με την κοινή λογική.** Ενώ η μισθωτή εργασία και η ίδια η εργατική τάξη εντός αυτής έχουν ποσοτικά αυξηθεί, η σχέση αυτής της αύξησης με την ενίσχυση μιας αντισυστημικής και επαναστατικής συνείδησης είναι ***αντιστρόφως ανάλογη. Η ταξικότητα δεν είναι απλώς μια στατιστική διαπίστωση. Ο Πουλαντζάς στην εποχή του είχε σωστότατα διακρίνει μεταξύ αντικειμενικού ταξικού προσδιορισμού (δομικού) και υποκειμενικής ταξικής τοποθέτησης στην πάλη των τάξεων.*** Πόσο μάλλον που η αντισυστημικότητα ως αντίθεση προς τον κοσμοπολίτικο φιλελευθερισμό και ανθρωπισμό, ως ανερχόμενη διάσταση της αστικής ιδεολογίας , λαμβάνει κυρίως δεξιές και ακροδεξιές μορφές, μέσα στα εργατικά στρώματα, που είναι βέβαια τελικά «ψευδοαντισυστημικές», παρά σοσιαλιστικές ή κομμουνιστικές μορφές.

Όπως σωστά είχε επισημανθεί ήδη από την δεκαετία του 1960 (πχ από τους φιλοσόφους της Σχολής της Φραγκφούρτης και ειδικότερα τον Χέρμπερτ Μαρκούζε , αλλά αργότερα και από τον Γκυ Ντεμπόρ) και χωρίς να φτάνουμε στην **υπεργενίκευση** που έκαναν, η μετατροπή της όψιμης καπιταλιστικής κοινωνίας σε υπερεμπορευματική και θεαματική κοινωνία, οι μηχανισμοί εξατομίκευσης που προωθήθηκαν με τις πληροφορικές τεχνολογίες, έχουν οδηγήσει σε μια ισχυρότατη εξατομίκευση των ανθρώπων και ***σε έναν ναρκισσιστικό πολιτισμό, όπου η σχέση διάκρισης μεταξύ ατομικότητας και περιβάλλοντος κόσμου έχει διαρραγεί (ο Κρίστοφερ Λας και άλλοι αμερικάνοι κοινοτιστές στοχαστές έχουν γράψει ενδιαφέροντα πράγματα γι' αυτό)*** . Υπάρχουν, βεβαίως, και οι νέες δυνατότητες γνώσης και κατανόησης του κόσμου , που δεν είναι αμελητέες. Δεν συμφωνούμε όμως καθόλου με την θέση ότι φταίει μόνο **ποιός ταξικά κατέχει** το πληροφορικό και βιογενετικό σύστημα, με μια εργαλειακή έννοια , δηλαδή μια άλλη εξουσία θα διαχειριζόταν όλως διαφορετικά και φιλοκοινωνικά τα ίδια ακριβώς εργαλεία, τα οποία δεν έχουν κανένα απολύτως πρόσημο ταξικότητας ή γενικότερα κυριαρχίας του ανθρώπου πάνω στον άνθρωπο και την φύση . Η ίδια η εγγενής λογική ανάπτυξης αυτών των συστημάτων ενέχει ισχυρές όψεις εξουσίασης (π.χ. βιογενετική τεχνολογία «αριστοποίησης» του ανθρώπου και ευγονική, ξεκινάμε από την θετική ευγονική να προλαμβάνουμε ασθένειες και καταλήγουμε στην αναπαραγωγή μιας γενετικής αριστοκρατίας κπα). Δεν είμαστε **λουδίτες,** αλλά μπορούμε να βλέπουμε και να αντιλαμβανόμαστε τι γίνεται γύρω μας, δεν είμαστε και ***τεχνολάτρες . Οι άνθρωποι επικοινωνούν πολύ περισσότερο με το ίδιο το κίνητό τους παρά μέσω αυτού με τους άλλους ανθρώπους***. Πραγμοποίηση των ανθρώπινων σχέσεων, αντικατάσταση των σχέσεων των ανθρώπων μεταξύ τους από την σχέση των πραγμάτων μεταξύ τους, αλλοτρίωση στο έπακρο.

4η παραδοχή. Δεν μπορεί να υπάρξει ανάταξη από αυτήν την κοινωνική, πολιτική και αξιακή ήττα , παρά μόνο αν απαλλαγούμε από ορισμένες στερεοτυπικές, δήθεν «μαρξιστικές», υποπαραδοχές. Ή ακόμη και λαθεμένες υποπαραδοχές, που όντως ήταν ή είναι μαρξιστικές υποπαραδοχές.

4.1. **Η εργατική τάξη είναι αναμφίβολα, βέβαια και αντικειμενικά η επαναστατική τάξη. Λάθος πρώτο.** Ακόμη και στην εποχή του κλασσικού «κύκλου των επαναστάσεων» , αυτό δεν ίσχυσε ποτέ με την έννοια της βεβαιότητας και της νομοτέλειας. Στις πιο αναπτυγμένες και κλασσικές καπιταλιστικές χώρες, όπου αρχικά προσέβλεπε ο Μαρξ, **είτε δεν συνέβη ποτέ καμία επανάσταση** (Βρετανία, ΗΠΑ) **είτε η επανάσταση ηττήθηκε** (Γερμανία, Ιταλία κλπ) Η εργατική τάξη είναι μια δυνάμει και ενδεχόμενα επαναστατική τάξη, όπως και ενδεχόμενα (και συνηθέστερα) μια τάξη που συνεργάζεται με το κεφάλαιο και υποτάσσεται σε αυτό . Ο βαθμός του επαναστατικού ενδεχομένου, με βάση την ιστορική εμπειρία, είναι μικρότερος τώρα από ό,τι ήταν εξήντα χρόνια πριν. Αλλά δεν έχει εξαλειφθεί.

4.2. **Δεν υπάρχουν άλλες δυνάμει επαναστατικές ή πάντως προοδευτικές κοινωνικές δυνάμεις πέρα από την (μοναδική) εργατική τάξη. Λάθος δεύτερο.**. Όπου επικράτησε η σοσιαλιστική επανάσταση, αυτό έγινε μόνο στην βάση μιας ευρείας συμμαχίας της εργατικής τάξης με την μικρή και μεσαία αγροτιά και με εκτενή στρώματα της μικροαστικής τάξης και της διανόησης. Ιδίως, σε χώρες που η εργατική τάξη ήταν σχετικά περιορισμένη. Επίσης, στις χώρες όπου το καθεστώς σεβάστηκε την αγροτική μικροιδιοκτησία (λχ Κίνα) , τα πήγε καλύτερα από την ΕΣΣΔ. Θα χρειαστεί, για να υπάρξουν νέες κοινωνικές ανατροπές, η μισθωτή εργασία και να ριζοσπαστικοποιήσει τον εαυτό της αλλά και να συνδεθεί με όψεις ριζοσπαστικοποίησης μικροαστικών στρωμάτων, ανέργων, διανοουμένων, ντεκλασέ στρωμάτων , αγροτών και τόσων άλλων-τις οποίες δεν τις δημιουργεί ευθέως η εργατική τάξη αλλά οι δικές τους ταξικές εμπειρίες . Το πρόσφατο παράδειγμα του μεγάλου ριζοσπαστικού κινήματος των κίτρινων γιλέκων στην Γαλλία αποδεικνύει την σύμμειξη σε τέτοιες στιγμές των εργατικών με ευρύτερα λαϊκά στρώματα, **την λαϊκοποίηση και όχι αποκλειστικά την εργατικοποίηση του ριζοσπαστισμού. Σκεφθείτε πόσο αντιστερεοτυπικό αλλά και πόσο υλικά επαναστατικότερο είναι το να πεις ότι σήμερα το εν δυνάμει λαϊκό στρατόπεδο δεν είναι αποκλειστικά εργατικό στρατόπεδο αλλά είναι ένα εργατικό-άνεργο-ανασφαλές-διανοούμενο και μικροαστικό στρατόπεδο, αναφερόμενο σε Έλληνες και μετανάστες εργάτες αλλά και μικροαστούς . Μη στερεοτυπικό αλλά και αληθές.**

4.3. **Η εργατική τάξη είναι μια ομοιογενής διεθνής τάξη, μια φύσει αντεθνική και αντιπατριωτική τάξη, είναι από την φύση της αντίθετη στην εθνική κοινότητα, δεν γνωρίζει σύνορα, ουσιαστικά είναι με την κοσμόπολη-επίσης, ο κομμουνισμός του μέλλοντος θα καταργήσει τα έθνη και τις τοπικές και εθνικές αγκιστρώσεις.** Ο διεθνισμός είναι η

αρνητικότητα προς τον πατριωτισμό , η άρνησή του. Συνεπώς, και ο σοσιαλισμός είναι μια αντιπατριωτική, αντεθνική ή εθνοαρνητική ιδεολογία.

Λάθος μεγάλο, ιδεολογικό και πραγματικό, με ανυπολόγιστες αρνητικές συνέπειες-άποψη που είναι αντίθετη, σε μεγάλο βαθμό, και στις απόψεις των κλασσικών του μαρξισμού . Πέραν του ότι ακόμη και σε εθνική κλίμακα ακόμη και οι εργ΄τες που έχουν την κυρίαρχη εθνική ταυτότητα δεν είναι ομοιογενείς. Ο εθνοαρνητισμός είναι η θεώρηση μιας υπερεθνικής διανοούμενης-ακαδημαϊκής μεσαίας τάξης, που παιρνιέται για δήθεν καθοδηγήτρια των εργαζομένων και καθρεφτίζει πάνω σε αυτούς την δική της κοσμοαντίληψη και κοσμοείδωλο . Ανεξάρτητα από το αν το έθνος είναι «κατασκευή της καπιταλιστικής νεωτερικότητας» (τυπικά οικονομίστικη και ντετερμινιστική άποψη) ή προυπάρχουσα αντικειμενική πραγματικότητα (τασσόμαστε σαφώς υπέρ της δεύτερης άποψης) , η εθνική ταυτότητα είναι καθοριστική και για την κοινωνική και ταξική συνείδηση. Δεν υπάρχουν γενικά και αόριστα εργάτες όλης της γης, που είναι αλληλέγγυοι μεταξύ τους, αλλά εργάτες με ελληνική, με τουρκική, με ιταλική, με γερμανική κλπ εθνική ταυτότητα, που είναι αλληλέγγυοι μεταξύ τους, ο κάθε ένας με την παράδοσή του και τον τρόπο του. Όλες οι τάξεις μετέχουν σε μια εθνική κοινότητα, με κοινή Ιστορία, γλώσσα, πολιτισμό, οικονομική κατάσταση, ιδιαίτερα εθνικά χαρακτηριστικά, η οποία και τις προσδιορίζει. Η πάλη για ταξική ηγεμονία σε αυτήν την κοινότητα και η οικειοποίηση διαφορετικών εθνικών παραδόσεων , ριζοσπαστικών ή συντηρητικών, είναι αναπόφευκτη στιγμή της ταξικής πάλης. Αυτό εννοούν οι Μαρξ και Ένγκελς στο Κομμουνιστικό Μανιφέστο, όταν λένε ότι η εργατική τάξη καταλαμβάνοντας την πολιτική εξουσία θα γίνει «εθνική» τάξη και ηγεμόνας του έθνους.

Η αντίθετη «υπερδιεθνιστική» άποψη (οι εργάτες είναι α-εθνικοί και αντι-εθνικοί) αποτελεί μια διαστολή παλιότερων λανθασμένων τροτσκιστικών αντιλήψεων (με την εξαίρεση των απόψεων του Πάμπλο) και στην ουσία οδηγεί στο εθνικό ξερίζωμα και στην ενίσχυση του ιμπεριαλισμού, λειτουργώντας ως η «Άκρα Αριστερά» της παγκοσμιοποίησης και της τάσης αποδυνάμωσης των εθνικών κοινοτήτων αλλά και των μικρότερων εθνικών κρατών.

Ο δημοκρατικός και ριζοσπαστικός πατριωτισμός ή εθνισμός, που δεν ταυτίζεται σε καμία περίπτωση με τον εθνικισμό (θεωρία εθνικής ανωτερότητας ή μόνιμων εθνικών εχθροτήτων) , τον σωβινισμό και τον ρατσισμό ούτε την πατριδοκαπηλεία, αποτελεί αναγκαίο στοιχείο κάθε σοσιαλιστικού πειράματος και ρεύματος σήμερα, όπως και σε όλες τις απόπειρες επανάστασης ή ριζικής κοινωνικής αναδιανομής του 20ου αιώνα. Ιδίως, η παράδοση του ΕΑΜ και των κινημάτων κατά της ναζιστικής Κατοχής στην Ευρώπη αποτέλεσε ένα φωτεινό παράδειγμα σε αυτήν την κατεύθυνση στην Ελλάδα.

4.4. **Καθώς είμαστε αντίθετοι σε κάθε καταπίεση υπερασπίζουμε, από φιλελεύθερη ή ανθρωπιστική ή «ταξική» σκοπιά, κάθε ομάδα δικαιωμάτων που αμύνεται στην καταπίεση**

και αυτό είναι αναγκαίο στοιχείο του σοσιαλισμού. Ως σοσιαλιστές ή κομμουνιστές είμαστε και δικαιωματικοί. Αυτό το επιχείρημα σίγουρα δεν είναι αυτόματα λάθος, έχει έναν πυρήνα αλήθειας, αλλά πρέπει να αντιμετωπιστεί κριτικά και με περίσκεψη. Ως μαρξιστές και μαρξίστριες είμαστε σαφώς αντίθετοι σε κάθε είδους καταπίεση , διάκριση, άνιση μεταχείριση οιασδήποτε ομάδας, των γυναικών, των μεταναστών, των ΛΟΑΤ , των Ρομά, των ΑΜΕΑ κλπ. Ιδίως το γυναικείο κίνημα, σε μια εποχή που δεν ήταν απολύτως διακριτό από το εργατικό κίνημα, υπήρξε αυτονόητα κεφαλαιώδης σύμμαχος του εργατικού κινήματος.

Εδώ και δύο δεκαετίες, όμως, εμφανίζεται ένας προβληματικός υπερφιλελεύθερος και αταξικός «δικαιωματισμός» , με τον οποίον δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε άκριτα σε καμία περίπτωση . Ο σοσιαλισμός είναι με την δημοκρατία, τα δικαιώματα και κατά της αδικίας, αλλά δεν είναι φιλελευθερισμός. Είναι κατά του φιλελευθερισμού και του ατομικισμού.

-Η έμφαση στο προσωπικό και ατομικό δικαίωμα είναι σεβαστή. ***Το προσωπικό είναι και πολιτικό.*** Πολλές δικαιωματικές κοινότητες αποτελούν συλλογική έκφραση ατομικών δικαιωμάτων. Ως εδώ, καλά, θα μπορούσαμε να το υπογράψουμε. ***Δεν είναι, όμως, αποδεκτό ότι έχει αξία μόνο το δικό σου δικαίωμα και ας καεί ο κόσμος όλος***. Ούτε η στροφή από τον σεβασμό του διαφορετικού στον ναρκισσισμό ότι το μόνο που αξίζει είναι η προβολή της «διαφοράς» και η καταγγελία των «μη διαφορετικών».

-Η έμφαση στο προσωπικό και ατομικό δικαίωμα και η πάλη κατά των διακρίσεων δεν μπορεί να οδηγεί ***προς ένα μίσος απέναντι σε όλη την υπόλοιπη κοινωνία,*** η οποία βαφτίζεται «πατριαρχική», «ρατσιστική» κλπ Αυτό οδηγεί σε μικρούς εμφυλίους, που αποδυναμώνουν την ταξική πάλη. Επίσης, οφείλουμε να ερευνήσουμε πιο διεξοδικά αν όντως η σημερινή κοινωνία είναι πατριαρχική, τουλάχιστον με την έννοια και την μορφή που είχε αυτός ο όρος παλιότερα.

– Η αντίληψη ότι το φύλο είναι μόνο ή αποκλειστικά κοινωνική κατασκευή (gender) , δεν έχει κανέναν βιολογικό προσδιορισμό και ότι μπορεί να πάμε σε απροσδιόριστα πολλές μορφές κατασκευασμένου φύλου, και μάλιστα με χρήση και των νέων τεχνολογιών προς την ανακατασκευή, μια αντίληψη «Μετανθρώπου».

-Δεν υπάρχουν διακριτές σοσιαλιστικές συνιστώσες μέσα στις δικαιωματικές κοινότητες,κι αυτό δεν μπορεί να είναι τυχαίο. Η έμφαση στο προσωπικό δικαίωμα απορροφά τα πάντα. Η σχέση των αριστερών κομμάτων με τις κοινότητες αυτές δεν είναι συναγωνιστική αλλά σχέση εκλογικού σούπερ μάρκετ.

-Σύνδεση με ισχυρά διεθνή δίκτυα και χρηματοδοτήσεις μάλλον προβληματικές.

-Σύνδεση των δικαιωματισμών με την κοσμόπολη και τον φιλελεύθερο κοσμοπολιτισμό και αντίθεση στην εθνική ταυτότητα και μέσω αυτών.

4.5. **Η κυρίαρχη μορφή της αστικής ιδεολογίας είναι σήμερα παντού ο εθνικισμός, ο ρατσισμός, η ξενοφοβία και τελικά ο φασισμός ή η τάση προς αυτόν.**

Λάθος σημαντικό. Που αποδεικνύεται και από το βραχύβιο της Χρυσής Αυγής στην ελληνική πολιτική σκηνή. Αλλά και από την μη αύξηση της Ακροδεξιάς στις τελευταίες ευρωεκλογές. Πάντοτε , ο εθνικισμός, ο ρατσισμός και η Ακροδεξιά αποτελούν αρωγούς και μηχανισμούς του καπιταλιστικού συστήματος σε περιόδους κρίσης, και το μέτωπο σε αυτά τα ρεύματα οφείλει να παραμένει σταθερό. Όμως, η κυρίαρχη μορφή της αστικής ιδεολογίας στον σύγχρονο καπιταλισμό , ιδίως στην Δύση και στα αστικά και μορφωμένα μεσοαστικά στρώματα, καθώς και στα στρώματα της εργατικής αριστοκρατίας δεν είναι κυρίως ο εθνικισμός-ρατσισμός αλλά **ο αταξικός φιλελευθερισμός**, ο «αντιρατσισμός», η πολιτική ορθότητα και ο κοσμοπολιτισμός. Που αποτελεί και την πολιτιστική έκφραση του διεθνούς νεοφιλελευθερισμού . Αν δεν γίνει δεκτή αυτή η παραδοχή, δεν μπορεί να υπάρξει ούτε ορθό αντιρατσιστικό και αντι-ακροδεξιό μέτωπο. Αν θεωρείς ότι εγκαταλείποντας την εθνική ταυτότητα και ότι ταυτίζοντας πατριωτισμό και Ακροδεξιά νικάς τον φασισμό, κάνεις τεράστιο λάθος. Ο φασισμός και η Ακροδεξιά τρέφονται και από την αντιπαράθεση με τον αταξικό δικαιωματισμό («Να καεί η Ελλάδα, να ζήσουμε εμείς») αλλά και από την αποχώρηση και παραίτηση του «αριστερού» χώρου από το εθνικό ζήτημα. Η καχεκτική στάση της πέραν του ΣΥΡΙΖΑ Αριστεράς ή και η ανοιχτή υποστήριξη της Συνθήκης των Πρεσπών υπήρξε ένα τέτοιο πεδίο.

4.6. **Μεταναστευτικό – επίσης ζήτημα με μεγάλες δυσκολίες**. Οι δυνάμεις του σοσιαλισμού-κομμουνισμού , οι δυνάμεις της εργασίας, δεν μπορούν παρά να είναι ***αλληλέγγυες και φιλικές*** προς τους οικονομικούς μετανάστες ως εργαζόμενους και φτωχούς ανθρώπους που εξαναγκάζονται να μεταναστεύσουν για να επιβιώσουν. Πολύ περισσότερο στους πρόσφυγες που δεν «επέλεξαν» , ούτε καν με την έννοια της οικονομικής ανάγκης , να φύγουν από την χώρα τους, και παρ'όλα αυτά, διαβιώνουν στην Ελλάδα υπό φριχτές συνθήκες . ***Αυτό δεν σημαίνει ότι η μετανάστευση είναι θετική διαδικασία, άλλο αναγκαστική και άλλο θετική.*** Είναι ***πολύ αρνητική*** κυρίως για τους ίδιους τους μετανάστες που ξεριζώνονται από το περιβάλλον τους, την οικογένειά τους και την χώρα τους, τους φίλους τους, τον εθνικό πολιτισμό τους. Από ένα σημείο και πέρα, μπορεί να γίνει αρνητική και για την χώρα υποδοχής, ιδίως στον βαθμό που δεν θα μπορεί να προσφέρει ικανοποιητικές συνθήκες διαβίωσης στο σύνολο «ντόπιων» και μεταναστών, με αποτέλεσμα το εργασιακό και κοινωνικό ντάμπινγκ και τις ζώνες ή δεξαμενές περιθωριοποίησης . Η ριζική λύση- που δεν φαίνεται καθόλου στον ορίζοντα- είναι **η ειρήνη και η οικονομική ανάπτυξη στις χώρες προέλευσης**, λύση που έχει σαφώς και αντιιμπεριαλιστικά χαρακτηριστικά. Προς το παρόν, ούτε οι φράχτες και τα πολυβολεία αλλά ούτε και τα «ανοιχτά σύνορα» αποτελούν λύση. Πρέπει να υπάρξει μια αναλογική και ισομερής κατανομή των μεταναστών και προσφύγων στις ευρωπαϊκές χώρες, να εκτιμηθεί ποιες και πόσες δυνατότητες φιλοξενίας και αξιοπρεπούς εργασίας και

διαβίωσης υπάρχουν ρεαλιστικά για κάθε χώρα υποδοχής και να προσαρμοστούν οι διαδικασίες νομιμοποίησης σε αυτά τα δεδομένα. Επίσης, όσοι θέλουν να αφομοιωθούν μονιμότερα θα πρέπει να αποκτούν εκπαιδευτικά και κοινωνικά ορισμένους βασικούς δεσμούς ιστορικούς και πολιτιστικούς με την χώρα υποδοχής. Τα «ανοιχτά σύνορα» , χωρίς κανέναν περιορισμό, είναι απολύτως βέβαιο ότι οδηγούν σε ανεξέλεγκτες καταστάσεις φτώχειας και δεξαμενές περιθωριοποίησης και για τους μετανάστες αλλά και τις λαϊκές τάξεις των χωρών υποδοχής, φουσκώνοντας τα ακροδεξιά και ξενόφοβα ρεύματα αλλά και επιχειρηματικά κυκλώματα τύπου ΜΚΟ που βγάζουν ένα σωρό ποσά με το κεφάλι κάθε μετανάστη ή πρόσφυγα.

4.7. **Ο σοσιαλισμός και κομμουνισμός, εφόσον υπάρξουν, θα είναι μια τέλεια εναρμονισμένη κοινωνία, χωρίς καθόλου σχέσεις εξουσίασης, με απόλυτη κοινωνική ισότητα, χωρίς καθόλου μορφές βίας ή σύγκρουσης, και χωρίς κανέναν μηχανισμό δημοκρατικής διαβούλευσης, αφού πλέον θα επικρατεί όχι η διακυβέρνηση των ανθρώπων αλλά η «διαχείριση των πραγμάτων». Λάθος. Δεν μπορεί , δυστυχώς, να υπάρξει μια τόσο απόλυτα εναρμονισμένη και ιδανική ανθρώπινη κοινωνία. Δευτερεύουσες όψεις ανισότητας, εξουσίασης και σύγκρουσης θα υπάρχουν και στον σοσιαλισμό- κομμουνισμό , εφόσον κάποτε συσταθεί**. Ο σοσιαλισμός δεν είναι ο ανθρωποποιημένος Παράδεισος. Κι αν εκλήφθηκε έτσι ιστορικά , λάθος εκλήφθηκε

4.Και τώρα-μετά την ήττα- τι κάνουμε;

Υπάρχουν μερικά δύσκολα αλλά και αναγκαία βήματα που πρέπει να γίνουν , χωρίς να είναι και δεδομένο ότι θα γίνουν. Αναφερόμαστε κυρίως σε κόσμο και δυνάμεις που προέρχονται από την ριζοσπαστική Αριστερά ή τον ΣΥΡΙΖΑ ή ανένταχτους ανθρώπους που θέλουν να αγωνιστούν , από ταξική και αντιιμπεριαλιστική θέση, κατά της αδικίας και αντιλαμβάνονται το αδιέξοδο της σημερινής κατάστασης. Δεν βλέπουμε ως πιθανό να εμπλακούν σήμερα σε μια τέτοια στρατηγική συζήτηση οι δυνάμεις του ΚΚΕ, παρά το ότι θεωρούμε θετικό μέγεθος την διατήρηση και μη συρρίκνωση των δυνάμεων του ΚΚΕ ως ενός χώρου ταξικής αντίστασης, την ύπαρξη ενός πλαισίου κοινής δράσης με τις δυνάμεις του ΚΚΕ. Δυστυχώς, οι δυνάμεις του ΚΚΕ νοιώθουν μια ακλόνητη βεβαιότητα για το μη φθαρτό και το αλάθητο των δικών τους ιδιαίτερων αντιλήψεων. Ας ελπίσουμε αυτό κάποια στιγμή να αλλάξει.

Σταδιακή συνειδητοποίηση της αδιέξοδης πορείας και της ολοκλήρωσης του κύκλου των σχημάτων ΛΑΕ, Ανταρσύα, άλλων σχημάτων της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς, αφερεγγυότητα του ΜΕΡΑ25 , οριστική υπέρβαση αυταπατών για τον ΣΥΡΙΖΑ για όσους/ες τις διατηρούν ακόμη. Η συνεχής παραμονή σε φθοροποιές διαδικασίες δεν θα παράξει κάτι γόνιμο.

<u>Άμεσο άνοιγμα ανοιχτών διαδικασιών διαλόγου χωρίς δεσμεύσεις και δεδομένα για την πολιτική οργάνωση ή τις πολιτικές οργανώσεις των δυνάμεων της εργασίας, των μη</u>

εύπορων μικροαστικών στρωμάτων και των άλλων λαϊκών τάξεων. Ένα είδος επανίδρυσης του μαρξιστικού χώρου με όρους Μπινγκ Μπανγκ (εκ του μηδενός) και πιθανόν πολλές διαφορετικές εστίες. Με προοπτική την συγκρότηση πολιτικής οργάνωσης και όχι έναν αέναο διάλογο.

Άνοιγμα όλων των στρατηγικών ζητημάτων χωρίς δογματισμό. Βασικός στόχος η διαμόρφωση ενός χώρου διακριτού από την σοσιαλδημοκρατία και τον λεγόμενο σοβιετικού τύπου «μαρξισμό-λενινισμό» ή και τον «υπερδιεθνισμό» Τα παραπάνω ζητήματα και θέσεις που αναφέραμε μπορούν να είναι ένα πρώτο υλικό προς συζήτηση . Χωρίς την ανάγκη να υπάρξει συμφωνία σε όλα τα παραπάνω. Τοποθετήσεις κατά προτίμηση γραπτές και διαδικασίες δημόσιας σύνθεσης. Περιφρούρηση αυτών των διαδικασιών από τις ήδη υπαρκτές δυνάμεις .

Συνδυασμός του στρατηγικού με το συγκεκριμένο. Ο χώρος του δημιουργικού μαρξισμού οφείλει να παλέψει στρατηγικά για μια μορφή εξουσίας των εργαζομένων. Αυτό καθόλου δεν αίρει την ανάγκη συγκεκριμένων στόχων από σήμερα λ.χ διαγραφή μονομερής του χρέους της χώρας, έξοδος από ευρω-ΕΕ , κοινωνικοποίηση στρατηγικών επιχειρήσεων και τραπεζών κλπ, που συνιστούν ένα μεταβατικό πρόγραμμα. Και με επισήμανση του Πως και με ποιες Κοινωνικές Θυσίες μπορεί να ανοιχτεί ένας τέτοιος δρόμος. Ούτε μπορούμε να αποφύγουμε το ερώτημα : σήμερα στην καπιταλιστική Ελλάδα ακόμη , τι θα θέλαμε να παράγεται , πώς θα θέλαμε να λειτουργήσει το ασφαλιστικό σύστημα, πώς θα θέλαμε να είναι η εργατική νομοθεσία, πώς να λειτουργούν οι δημόσιες υπηρεσίες, τι λέμε για την δημόσια ασφάλεια κλπ. Όποιος αποφεύγει συστηματικά αυτά τα τακτικά ερωτήματα ή τα μεταθέτει όλα στην «δικτατορία του προλεταριάτου» , δεν μπορεί να χαράξει και στρατηγική για το μέλλον.

Σύνδεση του ταξικού με το στοιχείο της αντιιμπεριαλιστικής εθνικής ανεξαρτησίας και αντίστροφα .Ο σοσιαλισμός/κομμουνισμός είναι αναγκαστικά αντιιμπεριαλιστικός κι δεν δέχετι την καταπίεση και εξάρτηση των πιο ανίσχυρων κοινωνιών και εθνικών κρατών από τον ιμπεριαλισμό.

Χρήση του δημιουργικού μαρξισμού ως εργαλείου κατανόησης και αλλαγής της κοινωνίας , χωρίς δογματικές και ιδεοληπτικές εμμονές. Ο μαρξισμός ούτε είναι κλειστό σύστημα, ούτε απαντά σε όλα τα σύγχρονα προβλήματα, ούτε είναι και απόλυτα δικαιωμένος ιστορικά.Χρειάζεται επαναπροσδιορισμό αλλά και συμπλήρωση και από άλλα κριτικά ρεύματα, όπως ο αναρχισμός, η ριζοσπαστική οικολογία, η εμπειρία των εθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων κλπ

Δημοκρατικές διαδικασίες συγκρότησης παντού, πάγια και μόνιμα.

Όχι σταθερές ηγεσίες – θεσμοί θητειών και αντικαταστάσεων-

Όχι συγκρότηση « οργανώσεων- μετώπων» που είναι ουσιαστικά συμμαχία μηχανισμών.

Αποδρομή από τις οργανώσεις-μέτωπα Οργάνωση ή οργανώσεις με μίνιμουμ ιδεολογικά χαρακτηριστικά.

Τα παραπάνω δεν είναι ούτε εύκολα ούτε αυτονόητα. Αν όμως δεν προχωρήσουν, θα μπούμε σε μια καθοδική πορεία και σπείρα πολλών δεκαετιών. Πιθανόν και χωρίς επιστροφή.

***Οι απόψεις του αρθρογράφου δεν εκφράζουν κατ' ανάγκην τις απόψεις του συνόλου της Iskra.**
Δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα ISKRA

Για την αντιγραφή Χρήστος Π.